

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan po 100, izjemoma nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inzerati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica šte. 5.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — —
Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Starhembergova ofenziva v Avstriji

Danes je bil izdan odlok o razpustu socialnodemokratskega Schutzbunda — Heimwehr ne bo razpuščen, pač pa se vrne major Pabst — Vznemirjenje v vsej javnosti

Dunaj, 6. novembra. Volilna borba je zadnje dni dosegla vrhunec. Heimwehrovska vlada je izigrala zadnje adute in pokazala svojo pravo barvo. Notranji minister Starhemberg, najmlajši minister v Evropi, ki je nekak izvršni organ Vaugoina in prelata Seipla, je danes odredil razpust socialnodemokratskega Schutzbunda, hoteč s tem zadati socialnim demokratom tlk pred nedeljskimi volitvami smrtni udarec. Pod devizo »Rečem ti, da mi ti ne poročam«, je odredil hišne preiskave pri raznih socialističnih organizacijah ter razglasil, da so te preiskave dokazale, da je pripravil Schutzbund v Avstriji državni prevrat. S tem je bila izkonstruirana utemeljitev za razpust Schutzbunda. Tekom današnjega dne bodo o razpustu uradno obveščeni vodstvo in vse podružnice Schutzbunda.

Iz raznih izjav, ki so jih glede na ta ukrep vlade podali razni voditelji Heimwehra, je razvidno, da je bil razpust socialističnih borbnih organizacij že davno sklenjena stvar. Vodja dunajskega Heimwehra Rauter je snoči na

nekem zborovanju naglasil, da je bil razpust Schutzbunda pred volitvami eden glavnih pogojev za vstop Starhemberga v vlado. Merodajni kršćansko-socialni krogi so na ta pogoj takoj pristali.

Socialne demokrate ukrep vlade ni presenetil. Na razpust Schutzbunda so bili že dolgo pripravljeni. Pri hišnih preiskavah niso nikjer našli orožja, le tu pa tam kako puško ali samokres, kar pa je vsekakor zadostovalo za odreditev razpusta. Socialni demokrati bodo dosedanje Schutzbundove organizacije pretvorili v organizacije rediteljev, kakoršne so običajne pri vseh avstrijskih strankah. Dejansko razpust Schutzbunda na stvari ni ničesar spremenil, prišli pa je le še več olja na volilni ogenj in stopnjeval napetost med vlado in opozicijo do nevzdržljivosti.

Socialistične mase se z ukrepi vlade niso dale oplasti. V političnih krogih ukrepa notranjega ministra ne odobravajo in opozarjajo na vtis, ki ga bo napravil ta korak na inozemstvo. Če boče Vaugoinova

vlada dokazati svojo nepristranost, mora razorožiti in razpustiti Schutzbunda nujno slediti tudi razpust Heimwehra. Mesto tega pa napovedujejo v vladnih krogih skorajšnji povratek svoječasno izgnanega majorja Pabsta. To se tolmači kot dokaz, da sedanja vlada ne stremi po pacifikaciji avstrijskega političnega življenja, marveč skuša z zlorabo državne oblasti doseči nadmoč nad političnimi nasprotniki. V treznih krogih spriči takega postopanja vlade tem bolj obžalujejo padec Schobrovskega režima, ki je obetal mnogo uspehov na zunaj in doma.

Dunaj, 6. nov. Notranji minister Starhemberg je izdal danes avstrijskim patriotskim organizacijam proglas, v katerem jih poziva, da morajo vsi njihovi člani voliti protimarksistično. »Kakoroli bodo izpadle volitve, so za nas samo kratka predigra. Mi bomo korakali dalje in bomo morali izvojevati še mnogo bojev, predno bomo dosegli zadnji cilj: nemško narodno državo, kakor jo hočemo mi.«

S čolnom preko kanala

Pariz, 6. novembra. Francois Savard, ki je 9. avgusta zapustil Neilly sur Seine, da potuje v malem čolnu v Anglijo, je imel na poti razne nezgode. Včeraj ob 12.50 je odplul iz Calaisa proti Doveru. Pred koncem vožnje je postalo morje tako nemirno, da je bil Savard prisiljen klicati na pomoč. Bil je tri kilometre pred Doverom. Končno so ga rešili popolnoma onemoglega.

Velika dedščina

London, 6. novembra. Znan kemični magnat lord Brotherton je zapustil po svoji smrti 1.750.000 funtov sterlingov. Davek na dedščino je znašal 700.000 funtov sterlingov.

Polet veleletala Do X

Berne, 6. nov. Včeraj ob 10.27 je startalo veleletalo Do X v Altenheimu za polet v Ameriko. Letelo bo preko Amsterdama, Lizbone, Azorov in Dermudov. Včeraj ob 16.30 je prispelo v Amsterdam. Letalo je brez potnikov Posadka šteje 16 moških.

Amsterdam, 6. nov. Veleletalo Do X je včeraj ob 15.45 popoldne preletelo nizozemsko mejo pri Lobithu. Nato proti pristanišču za vodna letala. v Amsterdamu, kjer je pristalo ob 16.30.

Amsterdam, 6. novembra. Nemškemu veleletalu Do X so priredili v Amsterdamu sijajen sprejem, katerega so se udeležili zastopniki nizozemskih oblasti, nemški diplomati in ogromna množica občinstva, ki je z velikim zanimanjem občudovalo orjaško letalo. Velikost tega letala je bila toliko bolj vidna, ker so ga spremljala številna druga letala.

Razkol med nemškimi kovinarji

Berlin, 6. novembra. Snoči je bila ustanovljena v Berlinu nova delavska zveza kovinskih delavcev. Na tozadevnem sestanku je bilo prisotnih nad sto zastopnikov kovinskih delavcev. Tako bodo imeli kovinski delavci dve organizaciji kot v Franciji, kjer obstajajo že skoraj povsodi nasprotni si delavske organizacije.

Bolgarska špijunska afera

Sofija, 6. novembra. AA. List »Zorac« poroča, da so poslanci, ki se zbirajo okrog lista »Lučie« sklenili vložiti interpelacijo o špijunažni aferi, čim se sbranje sešane.

Borzna poročila.

INOZEMSKA BORZE.
Curih. Beograd 9.1280, Pariz 20.24 do 20.2375, London 25.03125, Newyork 515.40, Bruselj 71.85, Milan 26.97, Madrid 58.—, Amsterdam 207.43, Berlin 122.79—122.78, Dunaj 72.625, Sofija 3.73, Praga 15.285, Varšava 57.75, Budimpešta 50.20, Bukarešta 3.06.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.735, Berlin 13.445 do 13.475 (13.46), Bruselj 7.874, Budimpešta 9.885, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 7.959, London 274.32, Newyork 56.275 do 56.475 (56.375), Pariz 221.81, Praga 167.11 do 167.91 (167.51), Trst 294.40—296.40 (295.40).

V Ameriki je že 5 milijonov brezposelnih

Mračne napovedi ameriškega statističnega urada — Brezposelni delavci izvršujejo atentate na industrijske in javne objekte

Newyork, 5. novembra. d. Ameriška federacija dela pričakuje, da bo letošnja zimo naraslo število brezposelnih najmanj na 5 milijonov. To predstavlja 20 milijonov podpore potrebnih ljudi, ker se mora na vsakega brezposelnega vzeti povprečno štiri obiteljske člane. Predsednik Hoover je že izjavil, da je sedaj v Zedinjenih državah že tri in pol milijona brezposelnih. Ameriška federacija dela, ki računa število brezposelnih na 5 milijonov pravi, da slone njene kalkulacije še vedno na prevelikem optimizmu. Od oktobra 1928 do

februarja 1929 je naraslo število brezposelnih v Zedinjenih državah kljub še vedno živahnemu ritmu produkcije za 47% in od tedaj naprej za celih 71%. Poleg tega so se pričeli zaradi naraslojčje brezposelnosti še tudi neradi. Vsa policija v Sacramentu enemu izmed glavnih mest Kalifornije je oborožena s strojnimi puškami in bombami ter je bila mobilizirana proti eno bolj množičnim atentatom komunistov, ki jih vrše na zelo predrzen način na različna podjetja kot odgovor na velika odpuščanja iz službe.

Angleška vlada in egiptске homatije

Anglija bo obnovila pogajanja z egiptsko vlado, če bo uživala le-ta zaupanje naroda — Komunistična agitacija v Angliji

London, 6. novembra. AA. Na seji spodnje zbornice je zunanji minister Henderson izjavil, da je ostalo stališče angleške vlade do egiptskega vprašanja neizpremenjeno. Angleška vlada je pripravljena obnoviti pogajanja z egiptsko vlado, kakor hitro bo imela slednja dovoljno večino v egiptskem parlamentu. Nadalje je Henderson dejal, da angleška vlada nima povoda intervenirati v Egiptu, ker so sedanji dogodki v tej deželi izključno notranje politični.

Nato je Henderson izjavil, da ni nikdar dejal, da je angleška vlada sprejela interpretacijo angleške vlade v vprašanju propagande. Angleška vlada je vedno smatrala, da je sovjetska vlada dolžna opustiti vsako britskega imperija. Končno je Henderson po-

britskega imperija. Končno je Hendersod podaril, da bo v prvi vrsti angleška vlada sama razsojala o važnosti incidenta, ki bi nastal med Rusijo in Anglijo in podvzela tisto akcijo, ki jo bi smatrala za potrebno.

London, 6. novembra. AA. Sir Robert Hutchinson je poslal Lloydju Georgu pismo, kjer izjavlja, da odlaga svoje funkcije v liberalni stranki. Hutchinson je namreč z drugimi štirimi liberalci proti vladi. Pred 10 dnevi je pisal John Simon Lloydju Georgu pismo, kjer pravi, da ne more podpirati vlade, ki je popolnoma odpovedala v vseh ožrih. Nadalje je tudi poudaril, da je odločno proti vladnemu predlogu za izpremembo sedanjega prava v delavskih organizacijah.

Avto zavozil v skupino hitlerjevcev

Pri Essenu je pogazil osební avtomobil skupino narodnih socialistov ter jih 13 hudo ranil — Množica hotela linčati šoferja

Essen, 6. novembra. Pri Walsumu v bližini Essena se je dogodila strašna avtomobilska nesreča, pri kateri je bilo 13 oseb smrtnonevarno ranjenih. Proti večeru je namreč vozil po državni cesti iz Essena skozi Walsum s silno brzino neki osební avtomobil. Ravno v hipu, ko je drvel po trgu, je korakala preko trga skupina 16 narodnih socialistov, ki so se med prepevanjem narodnosocialističnih pesmi vračali z nekega zborovanja. Ker je bil dež in megla hitlerjevci niso v pravem času opazili drvečega avtomobila, ki se je med tem že z vsoto silo zaletel v njihove vrste ter 13 izmed njih tako hudo poškodoval, da so jih morali s smrtnimi ranami prepeljati z rešilnimi avtomobili v essensko bolnico.

Zaradi te nesreče je zavladalo med narodnimi socialisti, ki so prihiteli z vseh strani na pomoč svojim ranjenim tovarišem strašno razburjenje. Pograbili so šoferja in potnike, ki so se vozili z avtomobilom ter jih hoteli na licu mesta linčati.

Rudniška katastrofa v Ameriki

Atene (Ohio), 6. novembra AA. V rudniku Millfield je eksplodiral premogov prah in je odrezal 150 rudarjev od sveta. Athenes (Ohio), 6. novembra. AA. Uprava rudnika, kjer se je včeraj pripetila eksplozija, razglša, da so rešili oddelki potegnili iz rovov 26 rudarjev, ki so bili še živi. 6 rudarjev je bilo oddanih v bolnico. Ranjeni rudarji so imeli popolnoma zelene obraze od strupenih plinov, ki so jih vdihavali. 20 rudarjev se še vedno nahaja v porušeni rovih, ali se nadejajo, da jih bodo rešili.

Someščani!

Gospod predsednik vlade general Peter Živković po-sei v nedeljo dne 9. novembra 1930 Ljubljano, kamor prispe zjutraj ob 8. uri.

Uverjen sem, da boste zaznali to vest z največjim veseljem. Saj je gospod predsednik vlade najvestnejši izvrševatelj velikih ukrepov Njegovega Veličanstva kralja od 6. januarja in 3. oktobra. Občudujemo njegovo veliko ljubezen do naroda, njegovo odločnost in trdno voljo, dovesti našo domovino do velike bodočnosti, mu bomo pokazali, da znamo ceniti njegovo delo. Sprejeli ga bomo svečano ob prihodu, okrasili bomo hiše z zastavami in pri vsaki priliki bomo ob njegovem bivanju dali duška onim mislim in željam, ki so jih polne naše duše:

Bog čuvaj Jugoslavijo!

Naj živi Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander in njegov kraljevski dom!

Naj živi predsednik vlade general Peter Živković!

V Ljubljani, dne 6. novembra 1930.

Dr. DINKO PUC, 1. r., župan

Program svečanosti ob obisku predsednika vlade g. generala Petra Živkovića v Ljubljani dne 9. novembra.

Ob 8.20 ob prihodu beogradskega brzovala sprejemo na peronu glavnega kolodvora ministrskega predsednika generala Živkovića in njegovo spremstvo zastopniki oblasti in mestne občine, pred kolodvorom pa razna društva in mladina. Po sprejemu se ministrski predsednik odpelje v hotel »Union«, nato pa v bansko upravo. Ob 11. dopoldne bo v svečani dvorani vseučilišča slavnostna seja občinske uprave mesta Ljubljane, kjer bo v imenu mesta pozdravil ministrskega predsednika župan g. dr. Dinko Puc in govoril tudi sam ministrski predsednik general Pero Živković, na kar bo po tem dnevnem redu overovljen zapisnik slavnostne seje. Ob pol 13. je v hotelu

Union intimen obed, ob pol 2. se pa ministrski predsednik odpelje z avtomobilom na daljši izlet v okolico Ljubljane. Zvečer ob 20. je v veliki dvorani Uniona velik banket, ki se ga udeležijo najodličnejši predstavniki oblasti in meščanstva. Na banketu bo imel ministrski predsednik general Živković velik govor.

Drugi dan v ponedeljek od 8. do 12. sprejema predsednik vlade general Živković v banski upravi deputacije društev in občin ter zastopnikov raznih korporacij iz mesta in province, ki mu bodo izrazili izjave udanosti, razne želje in prošnje prebivalstva. Ob pol 13. popoldne je v srebrni dvorani hotela Union obed, h kateremu bodo povabljene nekatere odličnejše politične osebnosti, popoldne pa predsednik vlade obišče nekatere javne institucije in zavode v Ljubljani, na kar nadaljuje svoje potovanje po banovini.

Zagoneten umor protifašista v Franciji

V Hartrouvilleu so našli umorjenegaprotifašista Cartija — V Collni pri Milanu pa so se stekli miličniki in prebivalstvo

Pariz, 6. novembra. V Hartrouvilleu so našli umorjenega nekega Alojzija Cartija. Preiskava je dognala, da je bil pokojni obsojen v Italiji zaradi agitacije proti fašistični vladi na 6 let ječe. Da se reši pred zaporom je zbežal v Belgijo in nato v Francijo. V Italiji je delal pred begom v neki elektrarni.

Nekaj dni pozneje so našli prebivalci na Seini pri vasi d'Herblay številne listine v nekem omotu. Orožništvo je dognalo, da so te listine last umorjenca. Policija sumi, da so Cartija umorili fašisti, ker je razvijal zadnje čase v Franciji živahno protifašistično propagando.

Milan, 5. novembra, g. V neki gostilni pri Collni so slišali trije fašistični miličniki mladeniča, ki je vzklikal proti Mussoliniju. Med fašisti in protifašisti je prišlo po burnem prepiru do divjega streljanja, v katerem je bilo več oseb nevarno ranjenih.

lo, da so te listine last umorjenca. Policija sumi, da so Cartija umorili fašisti, ker je razvijal zadnje čase v Franciji živahno protifašistično propagando.

Milan, 5. novembra, g. V neki gostilni pri Collni so slišali trije fašistični miličniki mladeniča, ki je vzklikal proti Mussoliniju. Med fašisti in protifašisti je prišlo po burnem prepiru do divjega streljanja, v katerem je bilo več oseb nevarno ranjenih.

Pridelovanje in izvoz opija

Beograd, 6. novembra AA. Včeraj dopoldne se je vršila v ministrstvu za trgovino in industrijo dvanajsta seja posvetovalne komisije za opij pri ministrstvu trgovine in industrije. Seji so prisostvovali vsi člani razen predstavnika ministrstva za kmetijstvo.

Ugotovljeno je bilo, da je v zadnjem tromesečju bilo izvoženo 2175 kg opija zadnje žetve, v državi pa je ostalo opija še okoli 140.000 kg. Ta mali izvoz pripisujejo slabi konjunkturi na svetovnem tržišču opija. Vendar obstoji upanje, da se bo stanje v bodočem tromesečju popravilo. Omejen je bil tudi uvoz opojnih drog v Jugoslavijo. Uvozili so samo 20 kg medicinskega opija, 15 kg kokaina in 16 kg morfija v solni obliki.

G. dr. Perne, šef oddelka ministrstva za zunanje zadeve, je poročal o poslednjem zasedanju komisije za opij pri Društvu narodov. Pri tem poročilu je naglasil, da je svet Društva narodov sklical konferenco o omejitvi fabrikacije opojnih drog za 27. maj prihodnjega leta v Ženevi. Na tej konferenci ne bodo sodelovali samo države, ki producirajo droge, temveč tudi ostale države. S tem je bila sprejeta jugoslovenska teza o tem vprašanju.

Dalje so razpravljali na seji komisije o rihotapstvu preko Maribora in Sušaka. Sklenjeno je bilo, da je v tem pogledu treba ukreniti najožje. Dalje so razpravljali o vprašanju ustanovitve državneega monopola za izvoz opojnih drog. Ugotovili so, da je za ustanovitev monopola z ozirom na zakonske predpise in tehnične težkoče treba daljše priprave. Sklenjeno pa je bilo, da se med tem v cilju uspešne kontrole uvoza ukrepanje odločne mere na ta način, da se uvoz dopušča samo na osnovi sklepa ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje.

Zahvala slovanskih zdravnikov

Split, 6. novembra. n. Osrđnji odbor vseslovenskega zdravniškega kongresa je poslal županom Splita in drugih dalmatinskih občin, kjer so se zdravniki oglašili na svojih izletih, zahvalna pisma, v katerih se odbor v imenu udeležencev kongresa z radostjo spominja dni, ki so jih preživeli slovanski zdravniki v Dalmaciji.

Strokovni izpiti za finančne uradnike

Beograd, 6. novembra AA. Na podlagi čl. 54. zakona o državnih uradnikih in ostalih nameščenih civilnega reda je minister za finance sklenil vnesti v pravilnik za vršenje državnih strokovnih izpiztov za uradnike resora ministrstva financ z dne 31. marca 1925 tole odredbo: Čl. 4. se izpremeni in se glasi: Pripravniki državnih pravobraniteljev morajo pred prehodom v višjo skupino napraviti državni strokovni izpit, ki je predpisan za uradnike te kategorije, razen ako imajo sodniški ali odvetniški izpit po predpisih, ki jih zahteva zakon.

Nova ruska luka

Moskva, 4. novembra. V Novorossijsku so zgradili luko, kjer bo pristalo hkrati lahko 7 parnikov. Nakladali bodo večinomales. V Sverdlovsku bodo zgradili novo veliko tovarno cementa, ki bo producirala

Smt slavnega učenjaka

Amsterdam, 6. novembra. V Utrechtu je umrl v 72. letu profesor Eykman, ki je odkril vitamine proti bolezni beriberi in je bil odlikovan leta 1929 z Noblovo nagrado.

Zahteve naših industrijcev

Proti diferenciranju doklad na državne neposredne davke in uvažanju uvozninskih taks

V torek je imel odbor Zveze industrijcev v Ljubljani sejo, na kateri se je konstituiral novo izvoljeni odbor. Za predsednika je bil ponovno izvoljen g. Dragotin Hribar, za podpredsednika pa g. Janko Jovan in Avgust Praprotnik. Za člane odnosa namestnike v predsedništvu so bili delegirani gg. Fran Bonač, dr. Karl baron Born, Anton Krejči, ing. Josip Lenarčič, Maks Horwitz, Jean B. Pollak, ing. Anton Rudež, Rihard Skubec in ing. dr. Milan Vidmar. Odbor je razpravljal o potrebi ureditve vprašanja financiranja banovin in samoupravnih teles ter o potrebi, da se samoupravam prepove diferenciranje doklad na državne neposredne davke in uvažanje uvozninskih taks, ki niso v skladu z zakonskimi določili. V tem smislu je bila sprejeta naslednja

resolucija.

I. Zveza industrijcev se pridružuje IV. točki resolucije, sklenjene na VIII. rednem kongresu gospodarskih zbornic in organizacij od 13. in 14. septembra v Beogradu glede financiranja banovin in samoupravnih teles in ponovno prosi kraljevsko vladu, da čim prej in z vso vmo pristopi k temu, da ureditvi tega važnega problema. Odborito prosi, da kr. vlada nujno pripravi zakon o občinah, ki naj enako velja za vse državo, ter zakon o financiranju banovin, občin in ostalih samoupravnih teles, upoštevaje pri tem zahteve, izražene v citirani resoluciji od 14. septembra.

II. Prosimo kraljevsko vladu, da do uzakonjenja novega zakona o občinah oziroma o financiranju samoupravnih teles zabrani diferenciranje doklad na državne neposredne davke po njih oblikah. Obenem prosimo, da se po vsej možnosti uveljavi princip štednje v upravi samoupravnih teles. Posebej se prosimo, da se občinskim upravam zabrani uvedba uvozninskih taks, ki niso v skladu s zakonskimi določili o državnem oziroma o občinskih trošarinah.

Kar najodločneje protestiramo proti pobudi, izraženi v resoluciji Zveze mest od 29. septembra t. l., da naj se dovoli mestnim občinam pobiranje posebnega davka na skupni dohodek. Isti razlogi, ki so bili merodajni za izločitev te davčne oblike iz novega zakona o neposrednih davkih, veljajo v vse višji meri pod novim davčnim režimom.

III. Prosimo kraljevsko vladu, da ukine določbo § 14 Zakona o spremembah in dopolnitvah k zakonu o državnih neposrednih davkih, po kateri se imajo avtonomne določbe priračunati davčni odmerni podlagi. Našim občinam so se naložila s specialnimi zakoni toliko bremen, da se industrijska podjetja ne morejo odtegniti visokim dajat-

vam. Te višje dajatve pa ne smejo povzročiti nadaljnjega povišanja državnih neposrednih davkov, kakor je to narejeno v gori citirani zakonski določbi.

IV. Zveza industrijcev prosi gospoda bana dravske banovine, da pritegne predstavniške gospodarske korporacije k delu na rešitvi banovinskega proračuna za leto 1931-32, in da zlasti nudi zastopnikom industrije priliko, da morejo pravočasno priložiti svoje želje in predloge oziroma svoje pomisleke glede sestave proračuna in glede davščin, ki zadevajo industrijo ali sploh gospodarsko življenje v banovini. Zveza industrijcev se trdno nadeja, da se v novem banovinskem proračunu opusti obdavčenje premoga in električne energije in prosi, da se v nobenem primeru ne obremeni industrijska produkcija kot taka.

V. Zveza industrijcev prosi gospoda bana dravske banovine, da v izvrševanju nadzorstva nad občinskimi upravami prepreči pobiranje občinske trošarine ali uvoznine na trgovski promet in na industrijsko predelavo, neglede na ime, pod katerim se hočejo pobirati, tako da ostaneta trgovski promet in industrijska predelava prosta občinske trošarine ali uvoznine, dokler se roba ne konsumira v samem področju občine.

VI. Ponovno daje Zveza industrijcev izraza mnenju, da naj okrajni cestni odbori nimajo pravice do nalaganja doklad k državnim davkom niti do nalaganja samostojnih davščin. Samoupravne ceste naj se enotno nadzirajo in oskrbujejo po kr. banški upravi, katere naj zbira potrebna sredstva in jih enotno upravlja. Nalaganje doklad in davščin po okrajnih cestnih odbori ustvarja neenakost obremenitve in neenakost sredstev ter daje priliko za pristransko uporabljanje teh sredstev. Kakor industrija, tako ima sploh vse gospodarstvo velik interes na dobrih in enakomerno oskrbovanih cestnih zvezah. Ta cilj se pa more doseči edino s koncentracijo upravljanja tudi nedržavnih cest pri kr. banški upravi. Ako bi vendar ostalo pri dosedanjem načinu pobiranja posebnih cestnih doklad, se ne bi smela pobirati še odkupnina za posebno delo, katere je predvidena v Zakonu o samoupravnih cestah, ker bi to pomenilo dvojno obdavčenje.

Generalni tajnik Zbornice za TOI g. dr. Fran Windischer je še posebej opozarjal na načrt ustanovitve Privilegirane industrijske banke. Pripravlja se več osnutkov zakona o novi banki tako, da definitivnega osnutka še ni. Zato tudi ni mogoče izreči o njem končne sodbe. Gotovo bi pa bilo velikega pomena, če bi dosegli z novo banko pocenitev industrijskega kredita, zlasti dolgoročnega.

Vabilo na subskripcijo

Naročniki Slovenske Šolske Matice prejmejo letos za borih 30 dinarjev četvero lepih, po vsebini tehtnih ter za učitelja in učiteljico aktualnih knjig. (1.) Pedagoški zbornik, 2.) Dr. J. Jeraj: Razvoj mladostne duše, 3.) Al. Novak: Lepenkarstvo, 4.) J. Jurančič: Iz šole za narod. Odbor družstva pa z veseljem pa tudi s ponosom ugotavlja, da mu je bilo na razpolago več dobrih rokopisov, kakor jih je mogel ob pičlih sredstvih dati v tisk. Zlasti bi mu bilo do tega, da pride učitelstvu poleg omenjenih rednih publikacij v roke še današnjemu času zelo primerna knjiga, ki jo je v rokopisu predložil dr. St. Gogala pod naslovom: »Pedagoške vrednote mladinskega gibanja«.

A ker odbor SSM nima sredstev, da bi ta rokopis izdal kot peto knjigo za leto 1930, zato vabi osebno gg. učitelje, učiteljice in profesorje pa profesorice na subskripcijo za nje izredno izdajo. Ta knjiga bi imela do 160 strani ter bi stala 24 dinarjev, ako se oglasi najmanj 1000 naročnikov. Subskripcijski rok sega do 15. dec. t. l. Prijavo je poslati na Slovensko Šolsko Matico v Ljubljani, Komenskega ulica 19.

Mladinsko gibanje, o katerem se danes toliko govori po svetu, je moderen, duhovno usmerjen pedagoški pojav. V pedagoški literaturi najdemo sicer posamezne razprave o tem ali onem problemu mladinskega gibanja in tudi mnenja o delu pa pomenu poedinih struj tega pokreta. Pogrešamo pa vse do danes spisa, ki bi pokazal stvarno jedro pa psihološke temelje ter z znanstvenih vidikov osvetlil globok kulturni pomen mladinskega gibanja. In to nalogo si je postavil ter jo prav zadovoljivo rešil mladi znanstvenik, dr. St. Gogala, profesor na ljubljanskem učiteljskem, ki je nedavno v rokopisu končal prvo sistematično delo o mladinskem gibanju.

Kdorkoli ima danes kot učitelj, profesor, duhovnik, oče ali mati, društveni prosvetar posla z dozorevajočo mladino, bi se moral dobro zamisliti v bitje in živje sodobnega mladostnika in mladostnice, ki glasno izjavljata, da sedanja izobrazba in vzgoja ni časa primerna ter za to iščeta lastnih poti. Zato je nujno potrebno, da si odrasleci skušamo čimprej pojasniti namen pa pomen mladinskega gibanja ter da si o njem ustvarimo tako ali tako, samo da utemeljeno mnenje. In pri tem bi čitatelju dobro služila dr. Gogalova knjiga.

Zato odbor SSM iskreno poziva vse tiste, ki imajo smisla za našo mladino, in sleherni učitelj in vzgojitelj bi ga moral imeti čim več, naj s subskribiranim naročilom omogočijo, da izide kot izredna publikacija za letos še knjiga o mladinskem gibanju, to je o bitju in živju naše mladine v prevažni pošolski dobi. In odbor SSM za trdnost pričakuje, da se ni motil s svojo visoko sodbo o kulturni poštovitvalnosti slovenskega učitelja ne samo v osnovni šoli, ampak tudi po drugih šolah, zlasti srednjih.

Tri cerkve sv. Cirila in Metoda

Zagotovljeno je, da začno v kratkem zidati v Trubarjevem parku pravoslavne cerkve sv. Cirila in Metoda, že dalje časa se govori in tudi že zbira za cerkev sv. Cirila in Metoda, ki naj bi stala ob Dunajski cesti, a tudi v Mostah mislijo na cerkev enakih patronov. Čeprav se nismo slišali nobenega vernega ljubljancana, ki bi se pritožil, da ne more opraviti svojih verskih dolžnosti v dosedanjih cerkvah, in poznamo tudi Plečnikov regulacijski načrt, po katerem bi stala v svetokriškem okraju nova farna cerkev, vendar se ljubljanskim katolikom zdi potrebno postaviti še kar dve cerkvi, obe posvečeni sv. bratoma Cirilu in Metodu. Prav gotovo nimamo ničesar proti cerkvam in zaradi nas si lahko vsakdo postavi svojo cerkev, ampak na svoje stroške seveda, da bi pa gradili cerkve na tuj račun, se nam pa zdi zadeva taka, da smo upravičeni o njej razpravljati javno. Predvsem gre seveda za cerkev, ki jo namenjajo postaviti nekje v bližini sv. Kristofa, kjer že stoji sicer mala, a prav čedna cerkev, ki se v njej tudi redno bere maša. Če je ena maša na dan pri sv. Kristofu premalo, naj duhovnik biniča, če morda ni kakšnega vpokojenega duhovna v bližini, ki bi opravilo gotovo rad opravil v najbližji cerkvi, da bi mu ne bilo treba hoditi v mesto. Imamo pa v mestu tudi toliko rednikov in duhovnikov, da se komaj zvrste pri oltarjih mestnih cerkev, in morebiti bi lahko ta ali oni samostan vsak dan poslal vsaj enega duhovnika k sv. Kristofu brat mašo, če bi se zdelo samostanskemu vodstvu potrebno. Če se to ne dogaja, gotovo ni potrebnih pri sv. Kristofu več maš, kakor jih je dosedaj.

Se manj se nam pa zdi potrebno, da bi podrl cerkev sv. Kristofa in zidali novo, ker je cerkva prav čedna in ima v oltarju tudi tako lepo sliko patrona, kakor malo katera druga cerkev v Ljubljani, premajhna pa za sedanje potrebe tudi ni, saj se nismo slišali pritožb, da bi verniki ne imeli prostora v njej, kadar pa ta potreba nastane, bo pa tudi že stala velika župna cerkev, ki je v Plečnikovem regulacijskem načrtu. Tudi za to cerkev nikdo ne bo pobiral prispevkov in milodarov, ker jo bo gotovo zidala mestna občina, ki se nikdar ne brani izdatkov in stroškov za verske namene, kadar je potreba resnična in so izdatki utemeljeni.

O Vseh svetih so prav po nepotrebnem razburjali obiskovalce grobov pri sv. Kristofu nabirali milodarov za cerkev sv. Cirila in Metoda. Mnogo ljudi je namreč mislilo, da gre za pravoslavno cerkev sv. Cirila in Metoda, in se čudili, da pravoslavni pobirajo na katoliškem pokopališču za svojo cerkev. Verjamejo, da nabiranci niso namenoma delali hude krvi proti pravoslavni, vendar je pa ob takih prilikah treba prej premisliti vse okoliščine, da ni

zmed in zamenjav. Pravoslavni gotovo ne nastopajo proti katoliškim cerkvam v Ljubljani, saj država celo v pravoslavni Srbiji skrbi za vse verske potrebe katolikov, zato pa ni lepo, če katoliki v Ljubljani ustvarjajo animoznost proti pravoslavni cerkvi na tako nepremišljen način. Prav tako pa pravoslavni nikogar javno ne nadlegujejo ter potrkaajo samo tam, kjer so preverjeni, da jih ne odsllove.

Enako ime pravoslavne in nameravane nove katoliške cerkve je torej že ob prvem pojavu enakosti marsikoga zapeljalo v nesporazum, a kaj bo šele potem, če v Ljubljani res sezidajo kar tri cerkve enakega imena, ker bi imeli kar pravoslavna brata Cirila in Metoda, bežigrajskega sv. Cirila in Metoda ter sv. Cirila in Metoda z Most, kjer tudi mislijo na novo cerkev tega imena. Kar se zadnje cerkve tiče, je stvar menda prav praktično in prebrisanu zamišljena. Nikdo namreč več ne dvomi, da bo občina Moste prej ali slej inkorporirana mestni občini in tedaj pridejo v last mestne občine tudi dolgoviti moščanske občine. »Zidajmo, saj bo mesto plačalo!« je lahko reči in lahko zidati, ampak prav krščansko pa to stališče vendar ni, zato bi bilo pa bolj prav, če bi Moščani in tudi Bežigrajci s svojo versko vnetostjo še malo počakali, da bi jim nikdo ne mogel očitati zaslužnjak za nebesa na tuj račun.

Na cesti je umirala

Neka Marija doma iz Trnovca, zrela ženska, ker že leze k Abrahamu, in po ljudskem glasu tudi zrela ptička, je v torek zvečer popivala s svojimi oboževalci v neki krakovski gostilni. Dobro jim je bilo, vino je teklo, kot je to stara navada, po mizi, po tleh, po grlu pa seveda najbolj. Pri vinu rada cvete nebeska rožica ljubezen, zato je tudi pri njih bohotno vzcvetela; sladko so govorili kavalirji sladki Mariji, ji napivali in jo napajali, da se ji je vse smejalo, kar samo od sebe. Kmalu so bili vsi v sedmih nebesih, Marija pa najbrž kar v devetih, srce ji je bilo polno, glava in ostalo tudi. Od same nepopisne ljubezni so jo pričeli kavalirji nežno božati po obrazu, da bi ji pa koža preveč ne trpela od raskavih rok, so jo pri tem mazali s pristno kremo za čevlje.

Ob policijski uri so se razšli, oboževana Marija pa se je sama odmajala domov, kavalirji so jo zapustili, najbrž zaradi vinskoga vzhajenja, ki jim je tako stopilo v glavo, da so pozabili na ves svet. Marija pa polna, prepolna zemeljskih dobrot in blaženstva ljubezni je bila pretežka, da bi zamogla prispeti domov. Na Trnovskem pristanišču jo je vrglo, kjer je obležala kot klada. Opazili so jo pa fantje. Eden je pristopil in jo pogledal, kolikor se je dalo videti, v medli svetlobi cestnih luči. — Ježeš, umira, je že vsa črna v obraz! je vzkliknil. Prijavili so zadevo na bližnji stražnici, od koder so poklicali resnično postajo. In Marijo so odvedli v bolnico, kjer so ugotovili, da njena agonija ni tako resna. Postavili so jo na cesto... Daleč, je bilo domov — v Trnovo, pa najbrž ni šla takoj. »Smrtne« kriči so jo še držali.

Film Čardaška kneginja

Opereta je to, ki zelo spominja na popularno »Grafico Marico«, ki se je občinstvo nikdar ne naveliča. Dejanje se pa ne vrši le v salonih, vidimo veliko čikoško tekmo (čiko je nekak ogrski pastir, ki pase veliko čredo konj, to službo vrši hajahje na konju); čikoši tekmujejo s krasnimi konji, dirka se vrši v slogu svetovnih dirk. Dirki sledi ljudsko slavlje z godbo, čardašem, s ciganskim godbo in z drugimi narodnimi običaji. Ti prizori so veliki, impozantni. Tudi v drugih ozirih nas film zadovoljuje.

Kneginja je (Gretl Theimer) je močna ženske osebnost. Muhasta, ponosna lepa in trmoglava je. Torej ima raznačilnejše ženske svojstvenosti, ki ji dajejo silo neke nadvlade nad moškimi. Skratka, energična je in zaveda se svoje moči. Gospodar je, strah in trepet svojih služabnikov, kljub temu pa je simpatična.

Stric in teta jo močita, kot je pač to navada starih sorodnikov, ki hladno računajo skrbje za lahkomišeln mladino, saj imajo mnogo časa in izkušnje. Mlada kneginja pa ni otrok, nikdo ji ne more v ničemer ukazovati, najmanj pa v ljubezni. Stric in teta pa tudi ne odnehata kar tako. Kneginja ženi ne pozna. On jo povabi na dirko čikošev; podpis: grof Rutkay, vdani prijatelj itd. To pismo jo strašno razburi, smatra ga za kruto žaljeje. Takoj ve, kam pes tace moli in kdo je skuhal vse to. Odpelje se k stricu in teti. Njima pa ne pokaže prave barve. Kmalu izve, da pride na pojedino, ki so jo baš pripravljali pri teti, grof Rutkay (Ernst Verebes). Nemudoma se poslovi od sorodnikov po »francosko« ter odrine domov.

Prisotstvo tradicionalni konjski dirki čikošev, katero je otvoril prvi njen praded pred 150 leti, Prijavi se za dirko zadnji trenutek nepoznan čikoš, odredi mu ne morejo po tradicionalnih pravilih, ki vele, da sme dirkati vsak čikoš. Neznaneec znaga. Kneginja ga obdari z zlatniki, ki jih pa on razmeče med kmete, konj prejme krasen veneč. Zgodilo se prvič, da je tuj konj premagal njene konje. Čikoš ponudi kneginji konja v imenu svojega gospodarja; ona bi to krasno darilo sprejela, ga pa izve, da je čikošev gospodar grof Rutkay, ga ogorčeno odkloni.

Ljudska slavnost. Kneginja pleše z lepim čikošem zmagovalec čardaš. Njeno srce popolnoma podleže. Čikoš še pleše čardaš zunaj grajske dvorane med ljudstvom — z lepo ciganko. Cigani strastno igrajo, kri gledalcev je polna strastnega ritma čardaša. Čikoš pleše — strast čikoša in cigana je kot ena. Čikoš poje ob spremljevanju ciganske godbe ljubavno nesem — kneginji, ki ga ostalo družbo obkrožuje z balkona. Njeno srce se je že vnelo.

Predno gresta spat — on in ona, čikoš

in kneginja — se priščno poslovita. Lepe sanje sanjata oba. Zato je jutro vse rožnato. Pesem je na njenih in njegovih ustnih in v sreih. A razstati se je treba. Kneginja si zna kmalu pomagati; poklonjenega konja, ki ga je prejšnji dan odklonila, zdaj sprejme, zato se napoti s čikošem h grofu Rutkayu, da se mu zahvali. Potujeta z avtomobilom, ki se na poti v hudi nevihti pokvari blizu grofovega gradu, Grofa ni doma, čikoš pravi, da je najbrž v Budimpešti. Grofica zahteva, da jo pelje v Budimpešto, a grof nima nobenega voza na razpolago, ker se je njegova služničad v njegovi odsotnosti odpeljala na neko slavnost. Med tem pa kneginja spezna, da je čikoš — grof Rutkay. Ogorčena se izrazi proti grofu, da je vse to napravil namenoma, da bi jo kompromitiral, češ, da mu je v samoti popolnoma prepuščena. Grof pa je značajer mož, ki mu je osebna čast sveta, zato kljub neurju odjaha po voz, s katerim kneginjo odpravi domov.

Seveda — pozabiti ga ne more, ko se ji je srce že enkrat vnelo zanj. Njeni sorodniki ga povabijo na večerjo, kjer ga ona težko pričakuje — toda zaman. To je za njeno tlmasto naravo prehud udarec. Srce ji ne da miru, zato gre iskat svojega užaljenega ženina. Najde ga in vse je dobro; opereta je končana.

Clovek odhaja veder, film ga je utešil brez vse problematike.

Beležnica

Koledar.

Danes: Četrtek, 6. novembra 1930; katoličani: Leonhard; pravoslavni: 24. oktobra, Areta.

Današnje prireditve.

Drama: Razbojniki.
Opera: Knez Igor. D.
Kino Matica: Kneginja čardaša.
Kino Ideal: Jazz-pevec.
Kino Ljubljanski Dvor: General Ion Manucl.

Dežurne lekarne.

Danes: Trnkoczy, Mestni trg; Ramor, Miklošičeva cesta.

Lz gledališke pisarne

DRAMA

Ljubljanska drama vprizori v soboto dne 8. t. m. Andrejevo dramo Mladolete za abonma reda A.

OPERA.

Drevi se poje radi bolelosti g. Marčeca Borodina opera »Knez Igor« z gosp. Grbo v naslovni partiji. Sodelujejo: gđc. Majdičeva, g. Kogej, gđc. Španova, gg. Gostič, Janko, Rumpel, Kovač, Zupan, Sancin, in drugi. Dirigent g. Štrifot, režiser gosp. Primožič. Predstava se vrši za abonma D.

V nedeljo dne 9. t. m. se vrši poslovlina predstava znane igralka ge. Vere Danilove. Opozarjamo, da se vstopnice že sedaj lahko rezervirajo pri dnevnih blagajni.

Drzen vlom v Ljubljani

Ljubljana, 6. novebra.

Danes ponoči je bil v Ljubljani izvršen drzen vlom in vlomilec je odnesel dokaj bogat plen. Toda mož ni imel sreče in se plena ni dolgo veselil, kajti že pol ure po vlamu je bil prijet.

Na Gasilski cesti 7 stanuje in ima tudi uradne prostore Ivan Bajželj, glavni založnik in dobavitelj zagrebškega piva za Ljubljano. Ponoči okrog 2 je Bajželjeva žena Gusti nezadoma začula v sosedni pisarniški sobi sumljiv ropot. Poklicala je takoj svoje sinove. V istem hipu je pa že skočil skozi okno in zbežal v hišo naznan moški, katerega so glasovi opozorili, da je zašeta.

Bajželjevi so naglo vstali, prižgali luč in seveda takoj ugotovili, da je bilo pri njih vplomljenje. Neznani nočni gost je odstranil kn na zunanem oknu kuhinje na dvorliški strani, snel iz okvirja šipo ter storil isto tudi pri notranjem oknu. Nato je zlezal v kuhinjo in odprl vetrnico, našel pa ni ničesar, kar bi se mu zdelo vredno odnesti. Iz kuhinje je odšel v sosedno pisarno, kjer je preiskal pisalno mizo, odprl vse predale, tudi srednjega, kjer je bil denar. Iz predala je pobral 13.000 Din, v bankovcih po 100 Din, dalje 63 bankovcev po 10 Din in 1000 dinarskih bankovcev. Skupna škoda znaša 16.530 Din. Bajželjevi so seveda takoj obvestili o drznem vlamu policijo.

Okrog 2.45, torej pol ure po vlamu, je službojuči stražnik na križišču Gosposvetske ceste in Vošnjakove ulice opazil neznanega moškega, ki je hitel po Vošnjakovi ulici. Stražniku Francetu Kunovaru se je zdel moč sumljiv in ga je ustavil. Neznaneec je imel v roki manjšo culico, polno denarja. To je stražnikov sum še povečalo in zato je neznanec aretirat in takoj odvedel na kriminalni urad. Tam so maža legitimirali in pregledali.

Ugotovili so, da gre za 20letnega Mihaela Pečariča, delavca brez posla in brez stalnega bivališča, rojenega v Kopru na Gorškem. V urlici so našli razen 1000 Din ves denar. Pri zaslišanju je Pečarič zatrjeval, da mu je denar dve uri popreje izročil neki moški, katerega pozna samo po imenu Pavel. Podal je točen opis dozvednega neznanca in omenil, da sta bila dogovorjena, da se zjutraj snideta na stavbi palače Pokojniškega zavoda na Dunajski cesti.

Seveda je bil to prazen izgovor. Pečarič je nedvomno vplomil sam, kajti razmere pri Bajželjevih so mu bile dobro znane. Delal je namreč pri njih, od 18. avgusta do 18. septembra. Davi je policija vplomilca zaslišala. Mož je tudi davi zatrjeval, da ni vplomil in se je izgovarjal na dozvednega Pavla, policija mu pa seveda ni verjela. Po zaslišanju bo fant izročen sodišču.

Stražnik Kunovar, ki je tako naglo prijel drznega vplomilca, pa zasluži za svojo vestnost vso pohvalo.

Ako želiš imeti lepe knjige, pristopi k Vodnikovim družbi!

Tam, kjer so ljudje številke

Nadaljevanje predavanja dr. Gosarja o preureditvi današnje družbe

Ljubljana, 6. novembra.

Snoči je dr. Gosar nadaljeval v univerzitetni zbornici javno predavanje: »Kako preurediti današnjo družbo.«

Markizem in običajen krščansko socialni pokret sta se, — je izjavil, — v svojem pojmovanju družbe in družabnega življenja vsak po svoje motila. Na teh dveh primerih se vidi, da je pravilno, resničnemu življenju povsem ustrezajoče pojmovanje moderne družbe in njenega življenja eden prvih pogojev za uspešno družbenoreformni projekt in za uspešnost vsakega posameznika samo tedaj zares smotno uporabiti v družabne svrhe, če vlada v poedincih in v družbi duh prave občestvenosti. Žal, da je duha nadomestila organizacija, namesto moralnega čuta odgovornosti je stopil paragraf v kazensko sankcijo, namesto spodbude pa je zavladal birokratski formalizem. Vendar ni dvoma, da je to le prehodni pojav, da bo ostalo le nekaj časa tako. Že danes se kažejo prvi znaki, da bodo polagoma stopile na mesto zgolj interesnih skupin in razredov zopet nove organične ali bolj točno občestvene tvorbe.

Iz ljudi, ki se ne čutijo vezane na svojo družino, stan, občino in državo, na svoj narod, je nemogoče ustvariti organično urejeno družbo, ki bi vsaj na splošno vse ljudi zadovoljevala. Tam, kjer so ljudje samo številke, velike in majhne, ne more biti govora o družbi v občestvenem smislu. Družba v tem smislu obstoji samo tam, kjer ima vsak posameznik neko določeno, organično odmerjeno družbeno nalogo in v tem določen stan ali poklic. Svojih poklicev ali stanovskih dolžnosti ljudje navadno ne izvršujejo samo po družabnih predpisih in zakonih, marveč jih na splošno vsakdo izpolnjuje takorekoč sam iz sebe, iz svoje notranje potrebe.

Drugo vrsto, drugi tip družabnih tvorb, oz. oblik družabnega sožitja ljudi pa tvorijo vse one najraznovrstnejše družabne organizacije, ki jih ljudje povsem samovoljno in samostojno snujejo, zato da bi v njih ali z njihovo pomočjo lažje dosegli določen namen. Semkaj spadajo vse najraznovrstnejše kulturne ali prosvetne, gospodarske, strokovne in politične organizacije, torej vsa najrazličnejša izobraževalna, pevška, sportska društva, verske organizacije, razne trgovske in delniške družbe, zadruga, politična društva itd. To obliko družabnega sožitja ljudi imenujemo družbe v ožjem pomenu besede.

Človeška družba pa ni sestavljena le iz samih čistih občestev in družb. Nasprotno, povsod opažamo polno družabnih tvorb, ki jih ni mogoče uvrstiti ne v eno ne v drugo kategorijo. Občestvo in družba v označenem smislu predstavljata le skrajna tipa. V modernem družabnem življenju se vrši stalno prehajanje prvotno, zgolj naravnih in občestvenih oblik družabnega sožitja ljudi v bolj ali manj umetne organizatorične tvorbe in obratno prehajanje prvotno zgolj umetnih družabnih tvorb v naravne, občestvene. In prav to je tisto, radi česar ima pravo občestveno pojmovanje za moderno družabo o življenju in njegovo reformo tako velik pomen.

Iz tega sledi, da morejo in morajo vse, kar pričakujemo od družbe, storiti le ljudje

Dnevne vesti

— **Predavanje admirala Kocha in pisatelja Bartulovića v Pragi.** Vpokojeni vice-admiral Metod Koch je predaval v torek v Pragi o zgodovinskem prevratu na avstrijskih bojnih ladjah v Splitu, kjer se je s českoslovaškimi mornarji aktivno udeležil borbe in kapitulacije avstro-ogrške mornarice pod poveljstvom admirala Horthyja. Na podlagi dokumentov je opisal zgodovinske dneve, v katerih se je bil boj za slovenski Jadran. Občinstvo je sprejelo predavanje z navdušenim odobravanjem. Sledilo je predavanje pisatelja Bartulovića o pomenu Jadrana za Jugoslavijo, za českoslovaške in sploh za vse Slovane, kajti Jadransko morje je most na vzhod. Jadran je edino toplo odprto slovansko morje. Na njem so se českoslovaški in jugoslovanski mornarji prvič borili za svobodo. Boj za Jadran vodi Jugoslavija dostojno, z vso narodno silo. Na Jadranu je najčistejša jugoslovanska ozemlje že od 7. stoletja, tam so procvitale jugoslovanske Atene. Treba je izpopolniti samo železniško omrežje za zaledje in slovanstvo. V mladini moramo širiti spoznanje, kako važno je morje. Tudi Bartulovićevo predavanje je bilo sprejeto z velikim odobravanjem. V imenu prirediteljev se je zahvalil predavatelju inženjer Mildner. Predavanju so se udeležili zastopniki našega poslanstva in konzulata, posl. dr. Hodža, zastopniki mesta Prage, českoslovaškega narodnega sveta, raznih korporacij in prijatelji Jugoslavije.

— **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine« št. 35, z dne 6. t. m. objavlja zakon o izpremembah in dopolnitvah invalidskega zakona z dne 4. julija 1929 in njega izpremembe in dopolnitve z dne 4. decembra 1929, zakon o brezobremnem posojilu v izdelanem gradbenem materialu dobrovoljcem, naseljenjem in optantom za zidanje hiš, zakon o likvidaciji odstopljenega vojnega plena, zakon o odobritvi računa o dohodkih in izdatkih za leto 1927/28, uredba o pogodovanju kraškega sveta, golčav in sviza, nasredbo o arondaciji in komasaciji gozdov, pravilnik o krčenju gozdov in izpreminjanju gozdnega zemljišča v drugo vrsto kulture, pravilnik o prepovedi pustošenja gozdov in dolžnosti pogodovanja, pravilnik o postavljanju kvalificiranih gozdarskih strokovnih oseb za upravo nedržavnih gozdov, pravilnik o polaganju izpita za gozdarsko čuvajsko službo ter izpremembe in dopolnitve v pravilniku o uporabljanju državnih avtomobilov za gradbeno službo.

— **Razpust društva.** Društvo »Podružnica za Maribor in okolico deželne in gospejnega pomožnega društva Rdečega križa za Stajersko« s sedežem v Mariboru je razpuščeno, ker že več let ne deluje in nima pogojev za pravni obstoj.

— **Prepoved zahajanja v krčme.** Okrajno sodišče v Kranju je prepovedalo mestnemu delavcu Karlu Zadravniku iz Kranja zahajati v krčme za dobo enega leta.

— **Oddaja zakupa na postaji Koprivnica** se bo vršila potom ofertalne licitacije 29. t. m. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu. Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.

— **Zopet poplave na Hrvaškem.** Iz raznih krajev Hrvaške poročajo o velikih poplavih. Reki Korana in Kolpa sta zadnje dni zopet silno narasli. Korana je pri Karlovcu porušila del obrambnih nasipov. Poplave niso pozročile posebne škode.

— **Kožni sejem.** Tradicionalni sejem oziroma dražba kož divjadi bo zopet prvi ponedeljek po sv. Neži, t. j. dne 25. januarja 1931 v Ljubljani v prostorih velesejma. To organizirano prodajo lovskega pridela izvede »Divja koža«, ki je vnovčevanje kož uredila po vzoru modernih svetovnih trgov in dosegla velik ugled pri svetovnih trgovcih. Edino potom »Divje kože« je mogoče našim lovem vnovčiti blago za cene, ki mu gredo. Lovci, zbirajte kože divjadi, da jih čim več prinesete oziroma pošljete na naš skupni sejem. Opozorjamo vas pa tudi, da kožuhalo dobro pripravite. Vsako leto imate priliko videti, kako ceno doseže lepo posušena kožuhalina, če je tudi drugače v kakovosti nekoliko slabša dojem mnogo sicer najboljših, toda slabo prikojenih kož divjadi nihče ne kupi. Kože pošiljajte na naslov »Divja koža« Ljubljana velesejem, v večjih množinah po železnici v manjših pa po pošti. Če vam navodila in pogoji sodelovanja niso morda še znani, obrnite se z dopisnico na isti naslov, ki vam jih bo takoj poslal.

— **Smrtna kosa.** Davi je umrl v Ljubljani zasebnik g. Karol Kalmus. Pogreb bo jutri ob 16 izpred mrtvašnice splošne bolnice. Blag mu spomin! Težko prizadeti rodbini iskreno sožalje!

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo nestanovitno vreme. Včeraj je bilo po vseh krajih naše države oblačno in večnoma tudi deževno. Najvišja temperatura je znašala v Beogradu in Skoplju 19, v Splitu in Sarajevu 18, v Ljubljani 13,5, v Mariboru 12, v Zagrebu 11 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 759 mm, temperatura je znašala 5 stopinj.

— **119 let stara Črnogorka.** Nedavno sta se v Senti naselila 119letna Črnogorka Milena Spadijer in njen sin Vuk. Starša pripoveduje, da je bila njena sestra žena kralja Nikole, ona je pa teta pokojne kraljice Zorke. V dokaz ima na razpolago več pisem pokojnega kralja Nikole. Kljub izredno visoki starosti je starša še vedno čila in zdrava. Ima tudi izvrsten tek. Bolna sploh še nikoli ni bila. Zanimivo je, da se ni pustila fotografirati.

— **Tonec in tožitelj na obtožni klopi.** Pred okrožnim sodiščem v Somboru se je včeraj začela zanimiva razprava. 29. junija je 25letni Vlado Malacko v Vrbsu najel avtomobil Adama Bohra in mu naročil, naj ga pelje v bližnje selo. Komaj sta zavila iz mesta, je Malacko večkrat ustrelil na Bohra, ki sreči ga je pa samo neznanost raznil. Ko je zločinca videl, da se mu je napad izjalovil, je potegnil iz žepa nož in su-

nil šoferja v vrat in glavo. Kljub težki poškodbi šofer ni izgubil zavesti. Videč, da se mu je napad izjalovil, je skušal Malacko pobegniti, toda šofer je potegnil iz žepa samokres, streljal za njim in ga ustrelil v hrbet. Bohra in Malacko so prepeljali v bolnico, kjer so ju operirali. Državno pravdnštvo je obtožilo Malacko poskušanja umora, Bohra pa prekoračenja silobrana, ker je streljal za beguncem.

— **Morski volk ustreljen pri Šibeniku.** Iz Šibenika poročajo, da so ribiči ustrelili okoli 300 kg težkega morskega volka. Morska pošast je bila dolga tri in pol metra in je imela v hipu, ko so jo vlovili veliko ribo v zobeh.

— **Velik vlom v Sv. Rupertu.** Na Štajerskem se zadnje čase klati nevarna lomilska tolpa, ki ogroža življenje in imetje ljudi. Nedavno so drzni vlomilci skušali vlomiti v neko trgovino pri Sv. Miklavžu, bili so pa v zadnjem hipu pregnani. Tudi v Poljčanah, kjer so vdrti v kolodvorsko restavracijo, niso imeli sreče. Zato se je pa tem bolj obnesel vlom, ki so ga izvršili te dni pri trgovki Terezi Rojs v Sv. Rupertu. Odnegli so za 30.000 Din manufakturnega blaga. Vse kaže, da jih je moral nekdo otiti, kajti pustili so pred trgovino več bal pripravljenega blaga. Trgovka ni bila zavarošana in je zato težje prizadeta.

— **Razumite neskočno pomembnost čudovite učinkovitosti Odola.** Med tem, ko druga ustna in zobna čistila, kolikor sploh prihajajo v poštev za vsakdanje negovanje zob, učinkujejo samo nekaj sekund med čiščenjem ust, pa učinkuje Odol še cele ure po snazenju zob. Ta prav poseben trajni učinek Odola pa še cele ure zadržuje ozir. zatira zobe razdirajoče učinke kipe-nja in gnitja v ustih.

— **Pletenine, trikotažo (zimsko perilo), nogavice, rokavice, najceneje pri Osvald Debeč, Ljubljana.** Pred Skofijo 15. 73-1

Iz Ljubljane

— **Iz Abonente reda C in D opozarjamo,** da imajo danes v četrtki, dne 6. t. m. za svoj red predstavi in sicer dobe abonenti reda C v drami »Razbojnik«, abonenti reda D pa »Kneza Igorja« v operi. Nocojšnja izvedba Verdijeve opere »Moč usode«, ni mogota, ker je obol el g. Marčec. Zato sprememba repertoarja in abonmaja. Prosimo, da se to vpoštevate.

— **Iz Stavba Grafike.** Na drugem oglu Miklošičeve ceste, nasproti palače Vojne zavarovalnice, so pričeli pretekli mesec s kopanjem temelja in ostalih del za novo Grafiko. Dasi je že konec letošnje stavbene sezone pred durmi in vreme od dne do dne neugodnejše, se bodo dala nekatera dela, n. pr. težakša, dovoz stavbnega materiala in postavitve odra, pred zimo še izvršiti. Tudi pri tej štirinadstropni stavbi bo zaposlenih na spomlad kakih 100 zidarjev, težakov in profinjstov.

— **Iz Vendar enkrat!** Po dolgih tednih brezbrzičnosti, drezanja in kritike, je pretekli teden električna ura pred kolodvorom vendar začela funkcionirati! To sta zdaj dve uri, ki delata »sive laske« naših občinskih uravni: Stara na grajskem nestru in električna pred kolodvorom, a k nesreči sta obe — javni!

— **Iz Kod naj gre tramvaj k Sv. Križu?** Nam starim Ljubljancem ni treba mestnega teritorija nič »studirati«, še manj pa »petiti«, kaj o tem, kateri načrt je za Ljubljano praktičen Tramvajski prago k Sv. Križu izpeljite iz središča mesta tako, da se odcepi pri Sarabonu na Zaloški cesti in pojde po Ahacijevi cesti dalje, ali pa podaljšajte prago od glavnega kolodvora po Masarykovi cesti na Šmartinsko cesto in od tod k Sv. Križu. V eni teh smeri se lahko takoj izpelje, ker bi je nikjer železnice ne ovirala. Praga Dunajska cesta—Linhartova ulica—Sv. Križ je pa nesmisel, kakor če gre človek okoli hrba v žep.

— **Iz Zadruga mesarjev v Ljubljani** naznanja cenj. občinstvu, da bodo mesnice in mesarske stojnice pričenši z 9. novembrom 1930 do 1. marca 1931 ob nedeljah cel dan zaprte, zato bodo pa odprte ob sobotah do 19. ure.

— **Iz Kabel polagajo tudi na Bleiweisovi cesti.** Jarek so izkopali od Knafeljeve ulice do železniškega prelaza v Vošnjakovih ulici. Ta telefonovod bo izpeljan od Dunajske ceste, kjer bo priključen k obstoječemu telefonskemu omrežju. Pri železniškem prelazu na Celovski cesti se odcepi od tega voda kabel za šiško v smeri proti skladišču Gorenjskega kolodvora; izpeljan pa bo le par metrov pod zemljo, toliko, da bo izven območja tramvajske žice, nakar bo napeljava priključena k ostalim telefonskim žicam na drogovih.

— **Iz Pri Prešernovem spomeniku** popravljajo stike kamnov alegorijske podstavke. Iz stikov je izpadla malta, zato je med kamni zatekala voda, kar je nevarno za mrzlem vremenu; voda med kamnom zmrzne in steni razžene podstavek. — V ostalem je ta spomenik še precej dobro ohranjen, le ograja je znatno poškodovana, največ še od zadnje prometne nezdode.

— **Iz Matterhorn. Jutri ob 4, pol 8 in 9 zvečer bo predvajala ZKD v kinu Ideal** krasni film Matterhorn, ki bo očaral vsled svojih lepih posnetkov in globoke vsebine slehernega gledalca. Turisti, sportniki in prijatelji lepe narave, peljite se tedaj jutri s tem krasnim filmom v Zermatt in napravite z nami krasno turo na Matterhorn! Film bo na sporedu zgolj jutri v petek. V soboto in v nedeljo drug spored.

— **Iz »Popolni zakon«.** Velezanimiv film, ki nam nazorno predločuje vzroke današnjega propadanja zakonske sreče in zadovoljstva bo predvajala ZKD v soboto ob pol 3. popoldne in v nedeljo ob 11. dopoldne v prostorih Elitnega kina Matica. Akutni problem je predločen v filmu, ki je delan po knjigi prof. Van Veldeja. — Zanimivi spored naj si vsakdo ogleda!

— **Iz Našel se je briljantni uhan,** lobi se v ekspeditu Narodne tiskarne.

— **Iz Prvi letošnji orkestralni koncert** bo v petek 7. t. m. v veliki dvorani Unionskega Orkestra tvorila dve važni naši korporaciji, predvsem naš operni orkester. Ta orkester je združenje, na katerega moramo biti Ljubljanci brez dvoma ponosni. Ne bogve kako številni, a danes polno zasedeni, kakor ga zahtevajo klasična in moderna dela, izvrši vsako sezono ogromno delo. Na repert. ima vsako leto najmanj 30 do 40 različnih oper poleg drugega koncertnega dela, pri katerem z največjo vneto in ljubeznijo sodeluje. Dobro se zavedajo pomena simfoničnih orkestru se je v letošnji sezoni pridružil opernemu orkestru tudi orkester Orkestralnega društva Glasbene Matice Sodeloval bo pri vseh 4 simfoničnih koncertih in tako omogočil v vsakem pogledu dostojno zasedbo koncerta, saj bo izvajalo posamezne programe 60 do 70 godbenikov. Prvi koncert bo dirigiral ravnatelj Polić, ki je brez dvoma eden najboljših orkestralnih dirigentov v našem mestu. Program je z veliko ljubeznijo in skrbjo izbran in naštevan. Koncert priredi gledališka uprava, vstopnice pa prodaja Matica knjigarna na Kongresnem trgu. Začetek točno ob 20.

— **Iz Dve zanimivi predavanji.** V petek, dne 7. t. m., se vrši drugi redni šestanek prirodoslovne sekcije muzejskega društva za Slovenijo v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi ob 18. uri. Na sporedu ta dva kratka predavanja, in sicer o predaval g. dr. Reya o »Kolebanju nivoja rek v jugovzhodnih Alpah« in g. dr. Škerlj o »Praktičnem pomenu studija rodovnikov in dvojčkov«. Po predavanjih debata. Člani vabljeni, prijatelji sekcije dobrodošli!

— **Iz »Križni pajek«,** otvoritvena veselo igrata Sentiakobskega odra. V soboto 8. t. m. in v nedeljo 9. t. m. se bo vprizorila na Sentiakobskem odru izvrstna vese igrata v treh dejanjih »Križni pajek«, ki bo sigurno zabavala cenjene posetnike tako dobro, da se bodo nasmejali od srca. Veselo igrata vsebuje veliko naravnega humorja in komičnih situacij. Vstopnice se dobe v trgovini g. Miloša Karničnika na Starem trgu. Posetite predstavo.

— **Iz Tramvaj.** Na splošno željo bo uprava cestne železnice od sobote 8. t. m. dalje podaljšala tramvajski promet do polnoči, in sicer tako, da bosta od 22. do 24. vozila dva voza v razdobju po pol ure. Ob 22.30 in 23.30 bo peljal direktni voz od glavnega kolodvora proti dolenskem kolodvoru, ob 23. in 24. pa od glavnega kolodvora do garnizijske bolnice. Vozne cene od 22. do 24. se povišajo za 100%. Mesečne karte za te vožnje ne veljajo.

— **Iz Knjižnica Delavske zbornice** je odprta od 10.—12. zvečer pa od 17. do 20. kar naj p. n. obiskovalci blagohotno upoštevajo. — Vodstvo knjižnice.

— **Iz Vojni invalidi in vdove** naj takoj pridejo po prejem h krajevnemu odboru UVI v Ljubljani, šentpeterska vojašnica. Legitimacije predložiti.

O režiji komične opere „Mascotte“

Krejtovi vzorniki in učitelji so Reinhardt, Stanislavski, Tairov, Piscator

Ljubljana, 6. novembra.

G. Bratko Kreft, ki režira »Mascotte«, nam je na naše vprašanje o svoji režiji podal sledečo izjavo: V vseh svojih dosedanjih razpravah in člankih sem odločno poudarjal nujno časovnost in sodobnost gledališke umetnosti. Gledališki umetnik kot časovni umetnik mora pograbiti vsako novo sredstvo, ki mu je na razpolago, zakaj v vsakem novem sredstvu se skriva obraz sodobnega človeka. Če je res umetnik, bo znal izbirati in oblikovati, kajti osnovna lastnost umetnika je, da pograblja material in ga umetniško oblikuje, da mu da tisto vsebino in tisti zadržaj, ki ga čuti v sebi. Če to dela odkritosrečno, bo verno zrcalo sebe in svoje dobe.

Najbolj kočljivo vprašanje našega gledališča je razmerje operate do umetnosti. (»Mascotte« je sodobnemu pojmovanju bližja operati.) Prav dobro sem se zavedal mučnega njenega položaja, ko sem sprejel v režijo »Mascotte«, zakaj prežir in omaloževanje operate je pri nas nekaj povsem razumljivega in samoobsebi umevnega.

V času mojih gledaliških študij v inozemstvu pa sem se moral prepričati o nasprotnem. Moje srečanje z moskovskim komornim gledališčem, ki ga vodi režiser Tairov, njegova teorija o gledališki umetnosti, sta mi prinesli nov vpogled prav v režijo operate. Tairov, ki je sicer režiser drame, je prinesel režijo tudi v opereto. Isto je storil pri Nemcih Maks Reinhardt, čigar najbolj znana operetna režija zadnjih let je »Netopir«. Zadnja časopisna poročila pravijo, da se je tudi Stanislavski vrgel na opereto.

Ali so to samo merkantilni vzroki? Nedvomno tudi, toda ne samo. Vsi trije režiserji hočejo dokazati, da je tudi opereta lahko umetniška uprizoritev, če se za to pokaže dovolj umetniške stvariteljske resnosti. Tairov in Reinhardt sta to tudi dokazala, četudi tega do danes pri nas še ne vemo.

Dunajski način uprizorjanja operate je povsem plitev in izrecno komercialen. To je izrecno koketiranje z neumetniškimi sredstvi, pogostim neslanim ekstemporanjem, s citiranjem dvoumnih dvotipov itd. Podoben je pariški način, vendar je vsaj v gotovih sredstvih, zlasti v razkošnosti opreme, pred Dunajem, če tudi ne gre v tiste globine, kamor stremi Reinhardt, še bolj pa Tairov.

V opereti se vsi tokovi gledališke umetnosti stekajo. Igralstvo, petje, balet. Operetni igralec, ki hoče biti res umetnik, mora biti sinteza igralca, pevca in plesalca. Tairov zahteva še artista akrobata in raztegne sintetičnost na igralca sploh. Na dramskega kot na opernega. V njegovi in Reinhardtovi režiji sem našel zaupanje tudi v opereto, zakaj oba sta svoje operete potegnili s stranpoti in neumetnosti, kamor jo je vrgel komercializem in pokvarjen okus občinstva, igralcev in režiserjev.

Seveda — biti umetnik v opereti je danes dvakrat težko. Prvič zahteva Reinhardtova in Tairova režija od operetnega igralca še večjih stvariteljskih zmognosti kot drugje. Zakaj? Operetni libreto je povečini pod povprečnostjo. Zato zahteva tem večje umetniške sile od igralke umetnosti, zato ji daje tudi širše polje udejstvovanja.

ludvoru, ob 23. in 24. pa od glavnega kolodvora do garnizijske bolnice. Vozne cene od 22. do 24. se povišajo za 100%. Mesečne karte za te vožnje ne veljajo.

— **Iz Knjižnica Delavske zbornice** je odprta od 10.—12. zvečer pa od 17. do 20. kar naj p. n. obiskovalci blagohotno upoštevajo. — Vodstvo knjižnice.

— **Iz Vojni invalidi in vdove** naj takoj pridejo po prejem h krajevnemu odboru UVI v Ljubljani, šentpeterska vojašnica. Legitimacije predložiti.

nerija in kostumi so pripomočki igralca, da pride njegova stvariteljska sila vedno bolj do izraza.

G. Uljanišček je s svojo inscenacijo igralcu in režiji krepko v pomoč. Na odru je tisoče barv. »Mascotte« se ne godi nikjer, samo v gledališču. Zato tudi stilizirano okolje z velikim koleškom sreče, ki niso si napis v bohoričici: Zalost ino smola — Sreča no veselo.

Težko nalogo je naprtla režija igralcem, ki so morali zapustiti tradicionalno igranje in preiti v poglobitev in grotesknot. Logiko in psihologijo sem pustil za kulisami. Zato začne včasih kateri igralec mahati ali sukati z roko kroge — se hipoma obrne v drugo smer in pade kot lutka v okamenelost. Toda že gre dejanje naprej — in njegova igra se spremeni.

Zbor prihaja na oder od vseh strani, se giblje na vzvišenih točkah odra — govori mestoma tudi prozo unisono — se postavi včasih na stran vodilne igre, včasih na stran protigre. Vsak član zbora se mora čutiti igralca. Gledališče ni koncert v kostumih — gledališče je kraj živega dejanja, največje dinamike.

Balet nastopi kot girls, ki jih dosedaj pri nas še nismo imeli. V prvem dejanju kot lovcu, v zadnjem pa kot vojaki v protiplinskih maskah in baby-girls. V drugem dejanju izvajajo na dvoru kneza Lorenca akrobacije in cirkuške atrakcije. Na odru visi cirkuška lestva in dve vrvi, po katerih plezajo, se postavljajo na glavo, skočijo spet na oder, sčuejo koleša itd. Poleg tega še boks, kjer nastopi Charlie Chaplin (balta) kot internacionalni sodnik. Medtem, ko iz stropa priplezata dva akrobata, se izpod odra dvigneta — Pat in Patachon ter takoj vskočita s svojo groteskno plesno točko.

Vse se giblje, vse je živo. V igranje nastopajočih se vmešava veliko kolo sreče, ki mnogokrat usodno deli dejanje v žalost in veselje. Kostumi, ki jih je skiciral g. Uljanišček, stoji igralčevi igri močno v oporo. V kolikor je novih, so deloma izdelani v ateljeju Miss deloma v gledališki krojačnici. Seveda bi vsa predstava mnogo pridobila, če bi bilo vse novo — toda tega še gledališka blagajna ne prenese.

V uverturi se vsi nastopajoči v dolgi koloni predstavijo občinstvu. Ob koncu vse igre se pa zbero okrog novih maskot — otročkov. Zakaj v vsesplošni krizi, ki je nastala zaradi poroke Betine, pride rešitev od Društva narodov. Maskota Betina je s poroko izgubila svojo moč — princ Tritelini je poslal statute o maskotah Društva narodov v pretes. In tam so pod vodstvom propovednika miru Brianda konstatirali, da je lastnost maskote Betine dedna. — Vsi njeni otroci postanejo nositelji sreče in miru. V interesu trajnega miru se delegat Društva narodov novemu paru toplo priporoča in jima citira svetopisemske besede: »Ljubite in množite se med seboj!«

Tako se na koncu vseh koncev vse lepo konča. Način igranja, ki ga zahteva režija od igralca, je moderniziran način »comedia del arte«. Prozo je treba močno igrati in ne samo govoriti, prav tako petje. Pričan sem, da bo v doslednem izvajanju vseh nastopajočih prinesla predstava vsaj nekaj tistega, kar je bilo zamišljeno. Res je, da je režija vzela igralcu svobodo igranja, filmska kultura. — 20.30 Prenos iz Beograd, opera. — 22.30 Časovna napoved in poročila, plošče.

Radioprogram

Sobota, 8. novembra.
12.15 Plošče (mešan program). — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza. — 17.30 Plošče. — 18.00 Viktor Pirnat: V dolini gradov (Rapalski zaliv). 18.30 Radio orkester. Geel: Deset slik. — Hawai jazz. — 1930 Ga. Orthaber: Anglesčina. — 20.00 B. Hrovat: V stoletje tehnike, filmska kultura. — 20.30 Prenos iz Beograd, opera. — 22.30 Časovna napoved in poročila, plošče.

Ali ste že naročili na „ŽIVLJENJE IN SVET“?

K. R. G. Brown: 45

Vitez enega dne

Roman

— To je Tour Oaks Farm, Little Etchley.

— Hvala lepa. Mi lahko poveste, kako daleč je še to Sandhavena?

— Nimam pojma. Toda ta-le gozd je zasebna last, — je pripomnila.

— Hoditi po tem gozdu je prepovedano, — se je oglašil mož z bradico.

Peter ni vedel, pa tudi brigal se ni za to. Morda sploh ni dobro razumel, kaj hočeta reči, kajti oziral se je željno na mizo, kjer je stala strogo umetnostno obrtna skleda s sadjem in lonček, poln mleka.

— Čujte, — je zajecjal nenadoma, — ali bi mi mogli dati eno jabolko? Se raje bi seveda dve, — je pripomnil in pomislil na Jeanno.

Ljudje, ki ne poznajo sočutja, bodo zdajle morda gozdjali, češ, kako je mogel stopiti s tako prošnjo pred neznanca človeka. Kaj takega bi ne storil noben gentleman. Toda pomislilo naj, da je imel Peter za seboj zelo burno noč, a v ustih že od večerje pri Bellerbyjevih niti grizljaja. Peter je pa rad spal osem ur na dan in se štirikrat pošteno najedel. Čas, ko je običajno obedoval, je bil že davno minil in Peter je bil lačen ko volk.

A tu pred njim so stala jabolka in v tem trenutku je hrepenel samo po njih. In kdo bi mu zameril, da je pod vplivom vedno hujše lakote prosil tuje ljudi, privoščiti mu nekaj jabolk. Dobil jih pa ni.

— Ne, ne moreva, — je odgovoril mož z bradavico osorno. — Potepuhov ne podpirava.

— Vem, da ni lepo, toda položaj me silijo prosjati. Denarja nimam in...

Gotovo ste sami krivi, da ga nimate, — je pripomnila žena z dolgim nosom. — Zdrav človek, kakor ste vi, lahko vedno dobi delo.

Mož z bradico je prikimal.

— Seveda, — je dejal. — Prav gotovo. Krepak, mlad dečko, kakor ste vi, bi se moral sramovati beračenja. Svetujem vam izginite, dokler vas še ni opazil farmar. Sem je dostop prepovedan.

To so bile nedvomno ostre besede. Treba je pa resnici na ljubo priznati, da sta imela ultramoderna zakonca dovolj tehtne razloge, da se v Petrovem družabnem položaju. Čim bolj bohemski je človek, tem konvencionalnejši je v resnici. Mož in žena v flanelastih srajcah sta bila pa vajena soditi svoje bližnje po zunanosti. A Petrova zunanost ni mogla nikomur ugajati. Ves prašen, zamazan, kosmat, v strašnem sukniču in strahotnih hlačah je moral vzbuditi nezaupanje tudi pri najboljših ljudeh. Podoben je bil mnogo bolj poklicnemu beraču, nego še tako razcapan pravi berač. Zato ni čuda, da sta videla mož in žena v hlačah in njem pravega potepuha.

Nesreča je hotela, da Peter vsega tega niti opazil ni. Dogodki zadnje noči so mu bili tako zmešali glavo, da ni imel mnogo časa misliti na svojo zunanost. Sicer se je bil pa že tako navadil svoje čudne uniforme, da niti mislil ni več na njo. Vedel je, da je v nji nemogoč, ni se pa v polni meri zavedal, kakšno strašilo je v resnici, kajti samega sebe človek nikoli ne vidi tako sovražno in neopustljivo grobo. Vendar se je pa premagal in poskusil še enkrat pojasniti njima svoj položaj.

— Vesta, — je začel miroljubno, — pot sem zgrešil in...

— Filip, odpravi ga, — je zagodrnjala žena z dolgim nosom.

— Da, Clytie, — je odgovoril mož in se srdito ozrl na Petra. — Poberite se, postopač!

Peter je še bolj zardel. To je prese-galo že vse meje.

— Poglejte... je začel.

— Dobro, dobro, to zadostuje, — je dejal Filip. — Tu nimate kaj početi. Poberite se torej!

Peter se je komaj še premagoval. Poskusil je odgovoriti, toda jeza mu ni dala. Obraz mu je zalila kri in krčevito je stisnil pesti.

— Kaj niste slišali? — je zagodrnjala žena z dolgim nosom. — Filip, kolikokrat ti bom pa se morala reči, da je terba tega postopača zapoditi?

— Takoj, takoj, dušica, — je odgovoril mož in vstal.

— Gillug, — je zamrmral Peter, kakor da ima cmok v grlu. Potem je pa napel vse sile in izpregovoril: Glejta, verjemita mi, da nisem noben...

— Dobro, dobro, — je dejal mož z bradico osorno. — To nama zadostuje. Prav nič me ne mika pripraviti se z vami. Tu nimate nobenega opravka in čim prej se izgubite, tem bolje bo za vas. Marš torej — in urno! — Približal se je Petru in oči so se mu srdito zaiskrile. Pomislil je, da postopač ni preveč bojevit in da bi ga torej lahko malo premikastil. S tem bi dokazal njemu in ženi, da je mož, ki ne pozna šale. Toda komaj se je Petra dotaknil, je že bridko obžaloval.

Priznati moramo, da Petrovo vedenje od tega trenutka ni bilo baš brez-hižno, toda zameriti bi mu nihče ne mogel. Noben pošten fant ne zasluži, da bi ga prištevati med berače in da bi ravnoval z njim kot z zasačenim bigami-stom, katerega so zgrabili v hipu, ko je hotel zažgati cerkev. Peter je doživel v eni noči mnogo preveč, bil je lačen, truden, jezen in žejan. Zato je tudi sklenil prositi čudaška zakonca, naj mu podarita nekaj jabolk in če bi bila njegovo prošnjo dostojno zavrnila, bi bil mirno odšel in vse bi bilo v redu. Tako sta ga pa hudo razžalila dva predstav-nika one vrste ljudi, ki so mu bili že od nekdaj zoperni. A to je izbillo sodu dno. In tako se je zgodilo, da se ga je vlačna Filipova roka komaj dotaknila, pa je že poskočil kakor bi ga pičila ka-čica. Srdito je zarantail, njegova desni-ca je opisala v zraku polkrog in Filip je odletel nazaj s tako silo, da je prile-tel v drevo, tresčil na tla in nepremično obležal.

Pritlikavec, ki je postal orjak

Na dunajski kliniki imajo fanta, ki je bil pritlikavec, zdaj pa meri 216 cm

V dunajski splošni bolnici na kliniki za živčne bolezni, katero vodi znani zdravnik dr. Mattauschek, imajo čudnega bolnika. Gre za 31letnega moža iz Štajerske, ki se odlikuje po izredni veli-kosti. Mož je visok 216 cm, torej skoraj pol metra nad normalno moško postavo. Na tem bi ne bilo končno nič čudnega, kajti nad 2 metra visoki ljudje so sicer redki, vendar pa ne tako, da bi se jim svet čudil. Toda štajerski korenjak, ki ga imajo na dunajski kliniki, je poseb-nost svoje vrste, kajti do 20. leta je bil skoro pritlikavec in šele potem je začel čudovito hitro rasti.

Mladi orjak, ki je nedvomno edin-stveni fenomen te vrste, vzbuja seveda zlasti med zdravniški splošno zanimanje. Te dni stopil pred avstrijske zdravnike, ki so imeli zborovanje in običajno znan-stveno predavanje. Za predmet preda-vanja sta si izbrala asistent oddelka za živčne bolezni dr. Mandl in asistent rentgenološkega zavoda dr. Windholz orjaškega Štajerca. Oba zdravnika sta izjavila, da je mladi orjak z vso svojo telesno konstitucijo po naravi določen, da ostane okrnjen. Po popolnem teles-nem razvoju bi bil visok komaj 146 cm, da se mu ni napravil v 20. letu na pri-vesku možganov poseben tvor. Možgan-

ski privesek je posebna žleza, ki je v zvezi z možgani in vpliva na rast kosti v telesu. Čim se je napravil tvor na nji, je začela izredno intenzivno delovati tako, da je začel pritlikavec čudovito hitro rasti. Fant je bil v začetku s to izpremembo zelo zadovoljen, kajti ve-selil se je, da bo največji korenjak v svojem rojstnem kraju. Morda bi ne bil nikoli odšel z doma in morda bi bil naj-večji mož na svetu, namreč po postavi, da mu nista začela pešati vid in sluh. Moral se je napotiti na Dunaj, kjer so ga sprejeli na kliniko, da mu ozdravijo oči in ušesa.

Na kliniki so ga zdravniki temeljito pregledali in ugotovili vzročno zvezo med njegovo rastjo in tvorom na mož-ganskem privesku. Ugotovili so tudi, da fant še ni nehal rasti, da bo pa popolno-ma oslepel in oglušil, če bi še rastel. Zato so začeli z rentgenovimi žarko ob-sevati tvor. Posledica je bila, da je fant nehal rasti in da se je ustavil tudi pro-ces, ki bi ga bil pripravil ob vid in sluh, če bi se bil nadaljeval. Lečenje se nade-ljuje in bo nedvomno uspešno. Tako pri-de štajerski orjak ob slavo največjega moža na svetu, zato bo pa dobro slišal in videl. Velik je pa itak že dovolj.

od nje ločil. Ni torej čuda, da je po tako bridkih izkušnjah v dno duše sovražil ženske.

Balzac o spanju

Slavni pisatelj Honore Balzac je napisal o spanju naslednjo sodbo: »Če bi vedeli, da vas izpostavi vaš tekme-c pogledom drugega vami bitja v položaju, v katerem ste zelo smešni, n. pr. če bi imeli usta spacena kakor gledališka ma-ska, ali če bi bila vaša zgovorna usta vsa slinasta od dolgega govorjenja, bi dotičnega najmanj pošteno premikastili, če ne ubili. In ta tekme-c je spanje. Ali ve sploh kdo, kakšen je in kaj počenja v spanju? Kot živi mrličji smo podvr-ženi neznanim boleznim, ko se nas polasti proti naši volji in vpliva na nas zelo različno. Eni spe duhovito, drugi topo. So ljudje, ki spe s široko odprtimi usti, drugi smrče, da se trese vsa soba. Po-dobni so večinoma mladim hudičem, ki jih je izklesal Michel Angelo. Jeziki jim vise iz ust, da se reže mimoidočim. V zakonskem življenju bi moral imeti mož tako lahko spanje, kakor doga, da bi ga žena nikoli ne videla spečega.»

Zadnji Obrenović umrl

V petek so pripeljali iz Pariza v Trst krsto z zemskimi ostanki generala Aleksandra Konstantinoviča de Guernman kneza Obrenoviča, ki je umrl v Parizu 20. oktobra. V petek 31. oktobra so se vršili v Trstu pravoslavni pogrebni ob-redi, potem so pa generala pokopali na tržaškem pokopališču.

General Konstantinović je bil rojen l. 1848 v Beogradu in je bil stric kralja Aleksandra Obrenoviča. Stanoval je v Parizu s sinom Vladimirjem, častnikom francoskih legij. Star je bil 82 let. Boril se je proti Turkom l. 1913 in je bil ranjen. Živel je večinoma na italijanskem dvoru. Njegova hčerka Natalija je bila poročena s knezom Mirkom Črnogor-skim, pokojnim bratom italijanske kralji-ce. Dinastija Obrenovićev, katero je ustanovil kralj Miloš, je s smrtjo Alek-sandra Konstantinoviča izumrla.

OTROŠKE NOGAVICE

KLJUČ

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo — Najmanjši oglaš. Din 5.—

Snežne čevlje in galoše

dajte pravočasno v popra-vilo tvrdki

Matija Trebar

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6

Ameriška iznajdba: varčevalec bencina za avtomobile

Walter Critchlow, 1985—0 Street, Wheaton, ILL., U. S. A. je dobil patent na varčevalca bencina za vse avtomobile.

Ta iznajdba sloni na izrabi izkušnje, da vsak motor kakega vlažnega, hladnega večera teče bolje kakor sicer. Novi »Ford« dosežejo do 16 km z litrom ku-riva, stari Fordi do 26 km; vse druge znamke dosežejo od ¼ do ½ večjo storilnost.

5 različnih modelov za ceno od dolarjev 6.00 do dolarjev 30.00 nudi agentom 100 % do 400 % zaslužka.

Mr. Critchlow bo nastavljal povsod okrajne in glavne agen-te, ki lahko zaslužijo na mesec dolarjev 250.00 do dolarjev 1000.—

Pišite še danes v angleščini in zahtevajte brezplačen uved-beni vzorec.

Ime:

Naslov:

Mesto:

Dežela:

Pisalni stroj dobro ohranjen kupim. — Po-nudbe z navedbo znamke in cene na upravo »Slov. Narodae« pod »Pisalni stroj«. 2763

Stanovanje

3 ali 4 sob s kopalnico in vsemi drugimi pritliklinami išče stranka brez otrok za februar-ter-min. — Naslov v upravi »Slov. Narodae«. 2770

Prodaja dežnih plaščev pelerin in voznih plaht je radi navala kupcev podaljšana do osmega. — Jancigaj, Tavcar-jeva št. 1. 2766

Želodčno tinkturo

preizkušeno, proti zaprtju in dru-gim težkočam želodca priporoča dr. G. Piccoli, lekarnar v Ljub-ljani. 58/T

MODROCE

la afrik, močno blago. Din 260; spodnje modroce, mreže, po-steljne odeje, kupite najcenejše pri

RUDOLF SEVER LJUBLJANA, Marjin trg št. 2 Zahtevajte vzorce! 29/T

trboveljski, šlezij-ski, angleški in k o k s dostavlja a dom

»ILIRIJA«, d. z o. z., Dunajska cesta št. 46, Miklošičeva cesta št. 6 Telefon 28—20, 25—95. 94/T.

Za stavbe

vsakovrsten sub tesan in za-gan les, ladijska tla ceno od daja Fran Šustar, Dolenska-cesta, telefon 2424. 60/T

Danes ob 4., ¼8. in ¼10. uri zvečer

PREMIERA!

OPERETA

ognjevite ljubezni, očarljive muzike, nepozabnih popevk ciganske glasbe, smeha in duhovite komike

Kneginja čardaša

Posneto po istoimenski Fritz Grünbaumovi opereti. — Glasba Georg Jarno in Oto Stransky.

V glavnih vlogah Gretl Theimer, junakinja iz nepozabnega filma »Dvoje src v ¼ taktu«; nadalje Paul Vicenti, Ernst Verebes in Albert Paulig.

ELITNI KINO MATICA

Predprodaja vstopnic od 11. do pol 13. ure. — Telefon 2124.

Občina Ljubljana
Mestni pogrebni zavod

Potrti globoke žalosti naznanjamo pretužno vest, da je naš iskreno ljubljani brat, gospod

Karol Kalmus

zasebnik

dne 6. t. m. ob ½ 6. uri zjutraj, previden s tolažili sv. vere, mir-no preminul.

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, dne 7. novembra 1930 ob 4. uri popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnice, na poka-pališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 6. novembra 1930.

žalujoči ostali.

Pomlajenje v 24 urah

je dosegla, kakor javlja v zahvalnem pismu, gospa dr. A., Praga: 10 lončkov »EROS« kreme, ki sem jih pre-jela od vas, sem morala prepustiti svojim znankam. Moj obraz je dobra reklama za vašo kremo, kajti kljub svojim 49. letom sem lepa in mladostna. »EROS« krema naglo in zanesljivo odstrani sojedce, mozolje, gube, pege, nosno rdečico, rumene in rjave lise, solčne pege. Jam-stvo: denar nazaj, če ni uspeha. Cena 12.— Din, 3 lončki 25.— Din, 6 lončkov 40.— Din.

Dr. Nic. Kemény, Košice C, poštni predal 12/E 26 CSR.

Prevažanje

vsakovrstnega blaga, bodisi kuriva, strojev, selitve itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi na konjsko uprego kakor tudi s tremi najmodernejšimi tovornimi avtomobili po dve-, tri- in sedem ton nosilnosti prevzema

SPEDICIJA TURK, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9. Telefon interurban 2157. 81/T

Makulaturni papir

kg à Din 4.—

rodaja uprava, Slovenskega Naroda,

Najboljši brnski blagovi

Zajamčeno čistotnostne

moške in damske blagove

zadnjih novosti za

jesensko in zimsko sezijo

razpošilja starorenomirana zaloga tvornice sukna

SIEGEL - IMHOF, BRNO

Palackého tř. 12. Češkoslovaška.

Največja izbira. — Najnižje tvorniške cene. — Najso-lidnejša izvršitev vseh naročil. — Na zahtevo vzorci zastoj in poštnine prosto.